

Beleving

Toen mijn oma dood ging, ik was denk ik 10 jaar, kwam de priester het piepkleine kamertje binnen van het rustoord waar mijn oma de laatste jaren van haar leven doorbracht. De familie had zich in de benauwde ruimte rond het bed geposteed. ‘Zo’, zei de priester, ‘gaan we hemelen vandaag?’ De familie was verbijsterd over zoveel vrijmoedigheid; sterven is nu eenmaal zo’n uniek moment dat je vergeet dat het ook een normale en zelfs alledaagse gebeurtenis is. Mijn oma begreep dat kennelijk. Ze was blij dat de priester haar zo de gemoedsrust bood om het leven op te geven en vol verwachting het hemelrijk binnen te stappen.

Deze gebeurtenis – het overlijden van mijn oma – staat voor de evidentie dat het leven eindig is. We worden geboren, leven een tijdje en gaan dan dood. Deze evidentie van de dood verandert de laatste decennia echter ingrijpend. Het verrijzenisgeloof en het vertrouwen op voortbestaan verliest glans door de secularisatie. De beleving van de dood als een natuurlijk proces maakt steeds meer plaats voor een interventionistisch beeld dat door medische techniek wordt beïnvloed, en waarin een eigen wilsbesluit om te sterven steeds meer voorop komt te staan. Eigenlijk is het dan vreemd te constateren dat er beduidend meer literatuur beschikbaar is over rouw van nabestaanden dan over de beleving van de aanstaande dood.

‘De dood leeft’ is het thema van deze editie van *Handelingen*. In de bijdragen komt naar voren wat dit betekent in gesprekken met stervenden, in de rituelen rond het levenseinde en in de ethiek van het gekozen levenseinde. Het blijft lastig om betrouwbaar inzicht te krijgen in de beleving van de dood van degenen die voor het levenseinde staan. Norbert Elias heeft prachtig beschreven dat de eenzaamheid van het sterven opgeroepen wordt door de gêne van aanstaande nabestaanden, die de stervende noopt de eigen emoties maar te onderdrukken tot de dood een feit is. Dat is misschien een wat pessimistisch beeld. Het zou wel eens kunnen zijn dat de dood tegenwoordig meer leeft en ter sprake komt dan we op het eerste gezicht denken. De bijdragen in deze *Handelingen* nodigen uit om de dood in dat opzicht meer serieus te nemen. <